

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ หมายถึง การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของบุคคลอื่นในทางที่ไม่ชอบ เช่น การใช้ชื่อ หมายเลข ประกันสังคม ใบอนุญาตขับรถ หมายเลขบัตรเครดิต หมายเลขบัญชีธนาคาร รูปถ่าย ฯลฯ เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมบางอย่างที่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลนั้น เช่น การถอนเงินฝากจากบัญชีธนาคาร โอนเงิน เรียกเก็บเงินจากการซื้อสินค้าผ่านบัตรเครดิต การเข้าถึงข้อมูล หรือ ออกหนังสือภายใต้ชื่อของเหยื่อ รวมถึงการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นโดยที่เจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลนั้นไม่ยินยอมด้วย เช่น เพื่อให้ได้มาซึ่งเงิน สินค้า บริการ การเลี้ยงภาษี ฯลฯ หรือการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม

ในการแบ่งประเภทของสิ่งแสดงตัวบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สิ่งแสดงตัวบุคคลทางนิตินัย และสิ่งแสดงตัวบุคคลทางพฤตินัย สิ่งแสดงตัวบุคคลทางนิตินัย คือ สิ่งที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ตามกฎหมาย เช่น ชื่อ นามสกุล บัตรประจำตัวประชาชน สัญชาติ ภูมิลำเนา ฯลฯ ซึ่งมักสะท้อนหรือยืนยันถึงสถานะบุคคลตามกฎหมาย (Personal Legal Status) ของบุคคลผู้เป็นเจ้าของ โดยเอกสารบางประเภทอาจแสดงสิทธิ หน้าที่ ของบุคคลตามกฎหมายด้วย ส่วนสิ่งแสดงตัวบุคคลทางพฤตินัย ได้แก่ ภาพใบหน้า บุคคลลิกภาพ ที่อยู่ วันเกิด อายุ ข้อมูลทางการศึกษา ชื่อคู่สมรส ชื่อบุคคลในครอบครัว ชื่อบิดามารดา เติมน้ำ รอยเสียง DNA ลายพิมพ์นิ้วมือ ตำหนิแผลเป็น สถานที่เกิด รูปพรรณ เชื้อชาติ ลายเซ็น รูปถ่าย ข้อมูลทางการแพทย์ หมูโลหิต เป็นต้น

สำหรับการได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นและการมีสิ่งแสดงตัวบุคคลไว้ในครอบครอง มีความเป็นไปได้ที่บุคคลใดๆอาจทราบหรือได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น กรณีที่บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะครอบครองสิ่งแสดงตัวบุคคลนั้นอยู่แล้ว เช่น พ่อแม่ ครอบครองเอกสารที่เป็นสิ่งแสดงตัวบุคคลของลูก นายจ้างครอบครองเอกสารที่เป็นสิ่งแสดงตัวบุคคลของลูกจ้าง หรือการค้ำชยะที่เป็นการเอาไป ซึ่งทรัพย์สินที่เขาได้สละการครอบครองแล้ว ในขณะที่การได้สิ่งแสดงตัวบุคคลมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหมายถึงการได้มาการครอบครองสิ่งแสดงตัวบุคคลโดยไม่มีสิทธิ โดยที่เจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลไม่ยินยอม โดยที่กฎหมายไม่รับรอง

ให้วิธีที่จะได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นมีหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นวิธีธรรมดาที่สุดโดยการค้นหาสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นในถังขยะ การแอบดู หรือวิธีที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น การเข้าก่อนวงระบบโทรศัพท์ของธนาคารเพื่อลอบเอาข้อมูลที่เป็นความลับของลูกค้า หรือการเข้าสู่ระบบโดยการเจาะระบบความปลอดภัยของคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้แสวงหาประโยชน์ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลทั้งสิ้น

การนำสิ่งแสดงตัวบุคคลทางนิตินัยไปใช้ พบอย่างแพร่หลาย เช่น การนำบัตรประชาชนหรือบัตรเครดิตของผู้อื่นไปใช้ การนำทะเบียนรถยนต์ที่จดทะเบียนภายใต้ชื่อของผู้อื่นไปใช้ ส่วนการนำสิ่งแสดงตัวบุคคลประเภทพุดินัยของผู้อื่นไปใช้ เช่น กรณีการนำรูปภาพของผู้มีชื่อเสียงไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต การเปิดบัญชีบัตรเครดิตโดยใช้ชื่อของเหยื่อ ซึ่งสิ่งที่ต้องใช้ในการเปิดบัญชีคู่กับใบสมัคร ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน ที่อยู่ ชื่อ วันเกิด การเปิดหมายเลขโทรศัพท์มือถือในชื่อของเหยื่อ การเปิดบัญชีธนาคารในชื่อของเหยื่อ เป็นต้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเป็น 5 ประเภท ได้แก่ การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตทางการเงิน (Financial identity theft) การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตทางการค้า (Commercial Identity Theft) การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตที่เป็นอาชญากรรม (Criminal Identity Theft) การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตทางการแพทย์ (Medical Identity Theft) การเลียนสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริต (Identity cloning)

การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตเป็นอาชญากรรมที่แพร่หลายเนื่องจากว่าผู้กระทำความผิดมีความเสี่ยงต่ำที่จะถูกจับ ผู้กระทำความผิดจะเป็นใครก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่น ไปจนถึงผู้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือ องค์กรอาชญากรรมหรือแม้แต่ผู้ร่วมงานหรือสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และความรู้ในเรื่องเทคโนโลยี อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อให้การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตสำเร็จ เพียงแค่วิธีธรรมดาๆ เช่น การขโมยข้อมูลบัตรเครดิตจากกล่องไปรษณีย์ ก็เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้กระทำสำเร็จได้ ดังนั้น จึงไม่มีลักษณะเฉพาะของผู้กระทำความผิดที่สามารถแบ่งแยกผู้กระทำความผิดได้

ทุกคนในสังคมมีโอกาสที่จะเป็นเหยื่อของการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริต หากนึกถึงเหยื่อของการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริต อาจมีคนนึกถึงบุคคลที่มีฐานะร่ำรวย มีชื่อเสียง การศึกษาสูง อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าทุกคนตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมชนิดนี้ได้ แม้ว่าการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่มีรายได้สูงจะได้ประโยชน์ในเชิงการเงินสูงกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำ แต่ดังที่กล่าวมาแล้วว่ารูปแบบของอาชญากรรมนี้ไม่ได้ที่จำกัดรูปแบบทางด้านที่เกี่ยวกับการเงินเท่านั้น ยังมีรูปแบบอื่นที่ไม่ต้อง

อาศัยความร้ายร้ายของเหยื่อ เช่น กรณีการแจ้งข้อมูลของเหยื่อกรณีที่เกิดทำผิดกฎหมาย กรณีที่นำข้อมูลของผู้ที่เสียชีวิตแล้วมาใช้ในการเซ็นลายมือชื่อร่วมในการทำนิติกรรมบางอย่าง เป็นต้น

ความเสียหายของเจ้าของข้อมูลได้แก่ ความเสียหายทางการเงิน ความเสียหายทางด้านจิตใจ ความเสียหายในโอกาสการทำงาน ความเสียหายทางด้านพยานามัยและชีวิตและเสียเวลานอกจากนี้ยังสร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติ ในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น การที่ผู้ก่อการร้ายนำสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นไปใช้เพื่อปลอมตัวเข้าประเทศ เพื่อเปิดบัญชีเป็นกองทุนในการก่อการร้าย ซึ่งการก่อการร้ายก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ผู้คนในประเทศใช้ชีวิตด้วยความหวาดกลัว ขวัญเสีย นอกจากนั้นยังมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อมีการโจมตีจากผู้ก่อการร้ายจะทำให้เงินทุนมาลงทุนในประเทศต่ำ นักท่องเที่ยวไม่กล้ามาท่องเที่ยว เนื่องจากมีความกังวลในเรื่องความปลอดภัย ซึ่งเกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ทั้งสร้างความเสียหายอันเกิดจากการแสดงข้อมูลของผู้อื่นต่อทางราชการ กล่าวคือ เมื่อมีผู้นำสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นไปใช้ และนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ซึ่งเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137 ซึ่งสร้างความเสียหายแก่ประเทศ ทำให้ไม่สามารถระบุตัวบุคคลตรงตามความเป็นจริงได้ ซึ่งเกิดความเสียหายต่อประเทศได้ ทำให้เกิดความสับสน ประชาชนไม่มีความมั่นใจในการดำรงชีวิต ไม่ศรัทธาในระบบและข้อมูลของรัฐ ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ปัจจุบันอารยะประเทศซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าประเทศไทย มีความตื่นตัวต่ออาชญากรรมนี้ และได้ออกมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมนี้โดยเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศแรกในการออกกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมอาชญากรรมนี้ ซึ่งได้ออกกฎหมายฉบับแรกชื่อ Identity Theft and Assumption Deterrence Act 1998 ซึ่งเป็นการแก้ไขประมวลกฎหมายของสหรัฐให้การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริต (Identity Theft) เป็นอาชญากรรมสหรัฐ นอกจากนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกายังได้ออกกฎหมายตามมาอีกหลายฉบับ ในขณะที่ประเทศสหราชอาณาจักรไม่มีกฎหมายเฉพาะแต่มีกฎหมายที่ใช้คุ้มครองสิ่งแสดงตัวบุคคลที่เป็นกฎหมายหลักได้แก่ Data Protection Act

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีฐานความผิดเฉพาะที่จะนำมาบังคับใช้กับการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริต นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า กฎหมายอาญาที่มีอยู่ในปัจจุบันมุ่งคุ้มครองเอกสาร แต่กฎหมายยังไม่ได้คุ้มครองสิ่งแสดงตัวบุคคล (Identity) เลย กล่าวคือ กฎหมายคุ้มครองเอกสารสิทธิที่เป็นเครื่องมือที่ใช้บ่งบอกสิทธิและให้สิทธิแก่ประชาชน เช่น การปลอมแปลงบัตรประจำตัวประชาชน ใบอนุญาตขับขี่ การปลอมแปลงบัตรเครดิต ฯลฯ แต่ความผิดที่เกี่ยวกับการบงขี้ตัวบุคคล กฎหมายไทยยังไม่ได้กำหนดไว้ เมื่อเกิดการกระทำดังกล่าวขึ้น จึงจำเป็นต้องนำ

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ดังกล่าวมาบังคับใช้ จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่มีอยู่ไม่มีความครอบคลุม เหมาะสมเพียงพอที่จะนำมาบังคับใช้กับการแสวงหาประโยชน์ได้ในทุกรูปแบบ เกิดปัญหาในการบังคับใช้ กล่าวคือ

ในกรณีการได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันของประเทศไทยไม่ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการกระทำนี้โดยตรง แต่เป็นการนำบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้กับรูปแบบการกระทำเป็นกรณี ๆ เช่น ลักทรัพย์ ฉ้อโกง การปลอมแปลง ฯลฯ แต่ทั้งนี้ กฎหมายก็ไม่ครอบคลุมรูปแบบการได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลโดยไม่ชอบโดยมีเจตนาจะนำไปใช้โดยทุจริตทุกกรณี ยกตัวอย่างเช่น เช่น การแอบดูข้อมูลของผู้อื่นในขณะที่เขากดเงินสดจากตู้เอทีเอ็ม หรือ การแอบดูหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน และที่อยู่ในขณะที่เขากำลังกรอกเอกสารเพื่อสมัครงาน การเข้าถึงข้อมูลที่เก็บในคอมพิวเตอร์ โดยไม่มีอำนาจ เป็นต้น นอกจากนี้ หากจะนำพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับ เช่น พระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ก็ยังไม่ครอบคลุมอีก เนื่องบทกฎหมายดังกล่าวคุ้มครองเฉพาะข้อมูลที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ ได้แก่ “การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์” (มาตรา 5, 7 พระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550) “การเข้าข้อมูลในระบบความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์” (มาตรา 60 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545) อย่างไรก็ตามเมื่อนำรูปแบบของการกระทำดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับพื้นฐานความผิดของประเทศสหราชอาณาจักรพบว่าประเทศดังกล่าวได้กำหนดความผิดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Act 1998) โดยกำหนดให้ผู้ใดได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลที่อยู่ในข้อมูลส่วนบุคคลโดยที่ไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ควบคุมข้อมูลเป็นความผิด ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายบางรูปแบบยังไม่ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยและไม่สามารถปรับใช้บทบัญญัติความผิดตามพระราชบัญญัติใด ๆ ได้ ขณะที่กฎหมายต่างประเทศได้กำหนดความผิดไว้แล้ว ซึ่งมีความเหมาะสมครอบคลุมกว่ากฎหมายไทย

ในการทำขึ้นซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม ยกตัวอย่างเช่น การนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ปลอมภาพใบหน้า หรือตัดต่อรูปภาพโดยนำรูปใบหน้าของดารานางแบบมาตัดต่อกับส่วนร่างกายของผู้อื่นเพื่อทำเป็นภาพลามก การนำเครื่องสกิมเมอร์ (Skimmer) มาใช้คัดลอกข้อมูลจากบัตรเครดิตแล้วบรรจุข้อมูลลงในบัตรเปล่าเพื่อทำบัตรเครดิตปลอมขึ้น เป็นต้น ประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงในหลายความผิด เช่น การปลอมเอกสาร การปลอมเอกสารสิทธิ การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ การปลอมหนังสือ

เดินทาง แต่ที่เกี่ยวข้องและควรนำมาพิจารณาเพื่อใช้ลงโทษผู้กระทำผิดดังกล่าว คือ บทบัญญัติใน มาตรา 264, 265, 266, 269/1, 269/8 แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกรทำขึ้นซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม จะเห็นว่าการปลอมสิ่งแสดงตัวบุคคลที่เป็นความผิด ได้แก่ สิ่งแสดงตัวบุคคลที่เป็นเอกสาร สิทธิ สิ่งแสดงตัวบุคคลเอกสารราชการ สิ่งแสดงตัวบุคคลที่เป็นบัตรเงินฝาก สิ่งแสดงตัวบุคคลที่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือเดินทางตามกฎหมายที่ได้กล่าวมาข้างต้น พบว่าสิ่งแสดงตัวบุคคลที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง ได้แก่ การปลอมใบหน้าโดยการผ่าตัด เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติในปัจจุบันของประเทศไทย พบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้ในการทำขึ้นซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม ได้แก่ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 มาตรา 14 ซึ่งกำหนดความผิดสำหรับผู้ที่ปลอมบัตรประจำตัวประชาชนหรือใบรับหรือใบแทนใบรับให้ต้องรับโทษ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐ กำหนดให้ผู้ใดได้ทำขึ้นซึ่งเอกสารแสดงตัวบุคคล สิ่งพิสูจน์ตัวบุคคลหรือเอกสารส่วนบุคคลปลอมเป็นความผิด ซึ่งพบว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามีความครอบคลุมมากกว่าของไทย กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการปลอมสิ่งแสดงตัวบุคคลรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งสามารถบังคับใช้กับการปลอมลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วย

การมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่น ในประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติที่กำหนดให้การครอบครองสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเป็นความผิดในมาตรา 269/4, 269/6, 269/9 นำมาเปรียบเทียบกับกรมีไว้ซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคล ตามกฎหมายที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าสิ่งแสดงตัวบุคคลบางชนิดเท่านั้นที่ได้รับการคุ้มครอง เช่น บัตรเครดิตปลอม บัตรเดบิตปลอม บัตรเอ.ที.เอ็ม. ของผู้อื่น หนังสือเดินทางปลอม เป็นต้น สิ่งแสดงตัวบุคคลที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง คือ หนังสือเดินทางของผู้อื่น บัตรประจำตัวประชาชนของผู้อื่น ใบอนุญาตขับรถของผู้อื่น ชื่อนามสกุล วันเกิด ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของผู้อื่น ฯลฯ อย่างไรก็ตาม นอกจากประมวลกฎหมายอาญา ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่กับการมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอมที่ต้องนำมาพิจารณาคือพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2542 ในมาตรา 15 ทวิ ที่กำหนดให้การเอาไป หรือยึดไว้ซึ่งบัตรหรือใบรับหรือใบแทนใบรับของผู้อื่น เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เป็นความผิด แต่หากเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้การครอบครองโดยมีเจตนาจะใช้โดยผิดกฎหมายหรือโดยฉ้อฉล ซึ่งเอกสารแสดงตัวบุคคล สิ่งพิสูจน์ตัวบุคคล หรือเอกสารแสดงตัวบุคคลปลอมตั้งแต่ 5 อันขึ้นไป เป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐ นอกจากนี้ในระดับสหรัฐแล้ว ในระดับมลรัฐก็มีมาตรการทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดไว้ใน California Penal Code Chapter 8. false Personation and cheats 528-539 ได้กำหนดให้ผู้ใดโดยฉ้อฉลได้รับหรือรักษาไว้ซึ่งข้อมูลแสดงตัวบุคคลของผู้อื่น มีโทษปรับหรือจำคุก หรือทั้งจำทั้ง

ปรับ (มาตรา 530.55(c)) ผู้เขียนพบว่า กฎหมายของสหรัฐอเมริกาคุ้มครองสิ่งแสดงตัวบุคคลครอบคลุมกว่าของประเทศไทย ขณะที่กฎหมายไทยคุ้มครองการครอบครองสิ่งแสดงตัวบุคคลไว้บางชนิดเท่านั้น

รูปแบบของการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นในการจำหน่ายสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่น สืบเนื่องจากปัจจุบันสิ่งแสดงตัวบุคคลสามารถนำไปใช้แสวงหาประโยชน์ได้โดยง่าย จึงมีการนำข้อมูลของผู้อื่นไปขาย เช่น กรณีของการขายข้อมูลของบริษัทให้แก่ธนาคาร การขายเบอร์โทรศัพท์ให้แก่ผู้ทำธุรกิจง่ายตรง เป็นต้น กรณีดังกล่าวสร้างความรำคาญให้แก่เจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดทำความผิดได้ง่ายขึ้น ประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้คุ้มครองบุคคลจากการกระทำดังกล่าวอยู่ในความผิดฐานจำหน่ายเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในมาตรา 269/4 วรรค 2 และ มาตรา 269/9 วรรค 2 จากกฎหมายดังกล่าว การจำหน่ายสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นที่เป็นความผิด ได้แก่ การจำหน่ายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม ตามมาตรา 269/1 และการจำหน่ายหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/6 วรรค 2 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตในรูปแบบการจำหน่ายสิ่งแสดงตัวบุคคลที่อยู่ในรูปเอกสาร บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือเดินทางของผู้อื่น หรือชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ฯลฯ ทำให้เจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลเกิดความเดือดร้อนรำคาญกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคล แต่การกระทำดังกล่าวไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นความผิด

อย่างไรก็ตาม นอกจากประมวลกฎหมายอาญา ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอมที่ต้องนำมาพิจารณาคือพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2545 มาตรา 51 ที่กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับกรณีที่บริษัทข้อมูลเครดิตใดหรือผู้ประมวลผลข้อมูลเปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่ผู้อื่น และมาตรา 60 ที่กำหนดความผิดสำหรับการทำด้วยประการใดต่อข้อมูลหรือเก็บรวบรวม แก่ไข เปิดเผย ลบ หรือทำลายข้อมูลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องเป็นความผิด

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้การทำขึ้นซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอมเป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐ ลักษณะที่ 18 หมวดที่ 47 โดยกำหนดไว้ดังต่อไปนี้ "มาตรา 1028 (a) (2) โดยรู้โอนย้ายเอกสารส่วนบุคคล หรือเอกสารส่วนบุคคลปลอม โดยทราบว่าเป็นเอกสารนั้นถูกลักมาหรือถูกทำขึ้นโดยปราศจากอำนาจแห่งกฎหมาย" ในส่วนของประเทศสหราชอาณาจักร มีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดฐานความผิดของการจำหน่ายสิ่งแสดงบุคคลปลอม ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Act 1998) มาตรา 55 ได้กำหนดให้ผู้ใดขายหรือเสนอขายข้อมูลส่วนบุคคลเป็น

ความผิด นอกจากนี้ในมาตรา 59 กำหนดห้ามไม่ให้กรรมการ สมาชิกของกรรมการหรือตัวแทนของกรรมการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องการระบุตัวบุคคลหรือองค์กรธุรกิจ

อีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นปัญหาคือการทำขึ้น โอนย้าย ครอบครอง เครื่องมือทำสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม จากการศึกษาจะพบได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ปลอมสิ่งแสดงตัวบุคคลสามารถทำขึ้น และจำหน่ายได้ง่าย เนื่องจากมีราคาไม่แพงและขนาดเล็ก ทำด้วยเทคโนโลยีที่ไม่มีความซับซ้อนมากนัก พบว่ามีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อใช้คุ้มครองบุคคลจากการกระทำความผิดฐานอยู่ในความผิดฐานจำหน่ายเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ในมาตรา 269/2 ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดความผิดสำหรับการทำขึ้น ครอบครอง จำหน่ายเครื่องมือปลอมหรือแปลงบัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นความผิด แต่หากเป็นการทำขึ้น ครอบครอง จำหน่ายเครื่องมือปลอมหรือแปลงสิ่งแสดงตัวบุคคลอื่นกฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิด เช่น เครื่องมือทำบัตรประจำตัวข้าราชการปลอม เครื่องมือทำใบอนุญาตขับขี่ปลอม เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการทำขึ้น โอนย้าย ครอบครอง เครื่องมือทำสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอมไม่เป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและไม่สามารถปรับใช้บทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงในประมวลกฎหมายอาญากับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้การทำขึ้น โอนย้าย ครอบครอง เครื่องมือทำเอกสารปลอมหรือสิ่งพิสูจน์ตัวบุคคลโดยเจตนาจะนำเครื่องมือทำเอกสารหรือสิ่งพิสูจน์ตัวบุคคลเช่นว่านั้น มาใช้ในการทำเอกสารส่วนบุคคลปลอม หรือทำเครื่องมือทำเอกสารอีกอันหนึ่ง เป็นความผิด ผู้เขียนพบว่า กฎหมายของสหรัฐอเมริกาคุ้มครองสิ่งแสดงตัวบุคคลครอบคลุมกว่าของประเทศไทย กล่าวคือประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดความผิดสำหรับการทำขึ้น ครอบครอง จำหน่ายเครื่องมือปลอมหรือแปลงบัตรอิเล็กทรอนิกส์ แต่หากเป็นการทำขึ้น ครอบครอง จำหน่ายเครื่องมือปลอมหรือแปลงสิ่งแสดงตัวบุคคลอื่นกฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิด

นอกจากนี้ในการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายโดยมีเจตนาที่จะกระทำหรือสนับสนุน ยุยง การกระทำความผิดกฎหมาย พบว่ามีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อใช้คุ้มครองบุคคลจากการกระทำความผิดฐานอยู่ในมาตรา 268, 269/5, 269/11 จากกฎหมายดังกล่าว พบว่าปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาไม่มีกฎหมายที่กำหนดความผิดจากการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย โดยมีเจตนาที่จะกระทำหรือสนับสนุน ยุยง การกระทำความผิดกฎหมายโดยตรง มีเพียงมาตรา 268, 269/5, 269/11 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีขอบเขตกว้าง อย่างไรก็ตาม นอกจากประมวลกฎหมายอาญา ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่กับการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลปลอมที่ต้องนำมาพิจารณาคือ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 กำหนดความรับผิดเกี่ยวกับการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่น

ในมาตรา 61 และพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 มาตรา 14 และมาตรา 15 เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่น (a means of identification of another person) โดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายโดยมีเจตนาที่จะกระทำหรือสนับสนุน ยุง การกระทำผิดกฎหมายเป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญาสหรัฐ ผู้วิจัยเห็นว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามีความจำเพาะเจาะจงมากกว่า มีการแยกวัตถุประสงค์และเจตนาของผู้กระทำ ซึ่งทำให้ง่ายในการกำหนดการลงโทษ

การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายและเกิดขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกสบายของลูกค้า เช่น การซื้อของผ่านเว็บไซต์ การทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต ในประมวลกฎหมายอาญา หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง ได้กำหนดความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ ไว้ในมาตรา 341 และ มาตรา 342 นอกจากนี้พบว่า มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อใช้คุ้มครองบุคคลและลงโทษผู้กระทำผิดจากการกระทำดังกล่าวอยู่ในมาตรา 268, 269/5, 269/11 จากกฎหมายดังกล่าว พบว่าปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาไม่มีกฎหมายที่กำหนดความผิดจากการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการโดยตรง มีเพียงมาตรา 341, 342, 268, 269/5, 269/11 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีขอบเขตกว้าง เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า กำหนดให้การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการเป็นความผิดในกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย California Penal Code Chapter 8. false Personation and cheats 528-539 มาตรา 530.5 ในส่วนของประเทศสหราชอาณาจักร มีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดฐานความผิดของการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ พระราชบัญญัติการฉ้อโกง ค.ศ. 2006 ซึ่งได้กำหนดให้บุคคลใดมีความผิดหากกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการโดยไม่จ่ายค่าตอบแทน (มาตรา 11) และ พระราชบัญญัติฉ้อโกง ค.ศ. 1978 ก็ได้กำหนดความผิดในการได้มาซึ่งบริการโดยทุจริต โดยการหลอกลวง โดยการหลอกลวง พบว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสหราชอาณาจักรมีความจำเพาะเจาะจงมากกว่า มีการแยกวัตถุประสงค์และเจตนาของผู้กระทำ ซึ่งทำให้ง่ายในการกำหนดการลงโทษ

การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อก่ออาชญากรรม บางครั้งการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตอาจไม่ใช่เป้าหมายสุดท้ายที่ผู้กระทำผิดต้องการ การขโมยเอกสาร การปลอมเอกสาร การฉ้อโกงถูกใช้เป็นวิธีที่สนับสนุนอาชญากรรมอื่น เช่น การหลบหนีเข้าเมือง การก่อการร้าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลเพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุม การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่น ช่วยให้อุดพ้นจากการถูกจับหรือดำเนินคดี กฎหมายอาญา

ของไทยที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อใช้คุ้มครองบุคคลจากการกระทำดังกล่าวอยู่ในมาตรา 268, 269/5, 269/11 จากกฎหมายดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญาไม่มีกฎหมายที่กำหนดความผิดจากการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย โดยมีเจตนาการใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อก่ออาชญากรรมโดยตรง มีเพียงมาตรา 268, 269/5, 269/11 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีขอบเขตกว้าง หากเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีในการกำหนดให้การใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อก่ออาชญากรรมเป็นความผิดเฉพาะ(กฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย California Penal Code Chapter 8. false Personation and cheats 528-539 มาตรา 530.5 (b)) ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามีความจำเพาะเจาะจงมากกว่า มีการแยกวัตถุประสงค์และเจตนาของผู้กระทำ ซึ่งเป็นผลดีในการกำหนดการลงโทษได้ง่าย

จากการวิเคราะห์ปัญหาการปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอาญากับวิวัฒนาการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริต สรุปได้ว่ากฎหมายในปัจจุบันมีแนวโน้มจะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อโลกต่อเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางวิทยาการทำให้แสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลได้มากกว่าเดิม กฎหมายจึงมีความจำเป็นต้องปรับแก้ให้ทันยุคทันสมัยเหตุการณ์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่รัฐจะต้องบัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมอาชญากรรมนี้ โดยลงโทษผู้เอาไป ครอบครอง ใช้ และการย้ายโอนสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นและกำหนดให้อาชญากรรมนี้เป็นฐานความผิดเฉพาะ และกำหนดให้เจ้าของข้อมูลเป็นผู้เสียหายที่แท้จริง และมีอำนาจในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน นอกจากนี้ยังพบว่า มีข้อจำกัดหลายประการที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนี้ เช่น ความไม่สะดวกในการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากอาชญากรรมนี้เกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมายหลายฉบับ นอกจากนั้นยังไม่มียกกฎหมายมาคุ้มครองเจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลให้มีฐานะเป็นเหยื่อโดยตรง กล่าวคือ หากนำประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้กับอาชญากรรมนี้ ผู้ที่กฎหมายถือว่าเป็นผู้เสียหายอาจได้แก่หน่วยงานของรัฐ ร้านค้าหรือสถาบันการเงิน แต่ในความเป็นจริงแล้วเจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลก็ได้รับความเสียหายเช่นเดียวกัน ซึ่งหากจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนก็มีเพียงกฎหมายทั่วไปอันได้แก่ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมูลของละเมิดเท่านั้น ซึ่งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากมูลละเมิดจำต้องกล่าวอ้างเรื่องความเสียหาย ซึ่งสร้างความยุ่งยากให้แก่เจ้าของข้อมูล

6.1 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงปัญหาการปรับใช้บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกับการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายและ

มาตรการเพื่อกำหนดความผิดลงโทษผู้กระทำผิดและคุ้มครองเจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคลในต่างประเทศ ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพควรมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. กำหนดบทกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งสิ่งแสดงตัวบุคคลในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.

เพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน โดยพยายามบัญญัติให้ครอบคลุมถึงวิธีการใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วยและควรกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำ โดยอาจกำหนดรูปแบบฐานความผิดดังต่อไปนี้

- 1.1 กำหนดความผิดฐานได้มาซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- 1.2 กำหนดความผิดฐานทำขึ้นซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม
- 1.3 กำหนดความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม
- 1.4 กำหนดความผิดฐานจำหน่ายสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม
- 1.5 กำหนดความผิดฐานทำขึ้น โอนย้าย ครอบครอง เครื่องมือทำสิ่งแสดงตัวบุคคลปลอม
- 1.6 กำหนดความผิดฐานใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

โดยมีเจตนาที่จะกระทำหรือสนับสนุน ยุยง การกระทำผิดกฎหมาย

- 1.7 กำหนดความผิดฐานใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ
- 1.8 กำหนดความผิดฐานใช้สิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นเพื่อก่ออาชญากรรม

2. กำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิในการเป็นเจ้าของสิ่งแสดงตัวบุคคล โดยบัญญัติศัพท์คำนิยามสิ่งแสดงตัวบุคคลที่เป็นสิ่งที่สามารถครอบครองเป็นเจ้าของและแย่งการครอบครองได้

3. กำหนดนิยามของคำว่า การแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแสดงตัวบุคคลของผู้อื่นโดยทุจริต เพื่อให้ครอบคลุมถึงรูปแบบการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการนำกฎหมายมาใช้